

LBRIS

We know
books

MIHAELA ALBU

CASA ALBASTRĂ
și
ALTE ÎNCĂPERI

Craiova, 2023

CUPRINS

I. CASA ALBASTRĂ	5
Confesiuni	7
1. Plecarea	7
2. Orașul care nu doarme niciodată	53
3. Reîntoarcerea	71
Timpuri suprapuse	76
Dușmanii noștri, cărțile	102
Casa albastră	115
Negru Vodă	145
Călătorii permise	153
II. CUTIA CU AMINTIRI	159
Casa, grădina, rudele apropiate	163
Bunica (Maie)	167
Bunicul (Papa)	172
Titina	174

Neli	177
Podari	182
Șatra	185
Jocuri și alte întâmplări	188
1954: Iarna-i grea, omățul mare... ..	193
Primul televizor	196
„Poezie” și „cântec”	199
O lecție de... limba germană	203
Regina Ostrogoților	206
Viermi de mătase	210
Milițieni în... „borcan”	212
Colectivizare târzie	214
Musafiri	220
1. Doamna Paulian (Sabina Paulian)	220
2. „Tanti Lizica” (Elisabeta Popescu) ...	227

LIBRIS

We know
books

I. CASA ALBASTRĂ

CONFESIUNI

Povestea începe așa:

1. Plecarea

La unul dintre cotidienele care își înlocuise - cu atâta grabă, ușurință și nonșalanță - titulatura, imediat ce se schimbase sistemul, Aurora Panait era deja ziarist cu experiență. În ziua în care a fost chemată telefonic de către redactorul-șef nu bănuia în ce măsură acel telefon îi va schimba viața. Există momente în care totul ia o întorsătură la care nu ne așteptăm, schimbările se petrec rapid, se precipită, iar omul devine parcă un fel de pion mutat pe tabla de șah de o mână necunoscută și nevăzută.

Dar... toate astea s-au mai spus, s-au mai gândit, s-au mai scris.

Să mă întorc atunci mai bine la povestea mea!

Și pentru că tot am amintit de schimbarea numelui ziarului la care lucra, mi-ar plăcea să vă spun mai întâi că Aurora este de multe ori ușor ironică când vorbește despre schimbările de

terminologie atât de dragi acestui interesant popor, românii. Cum schimbăm numele, spune ea adesea, simțim și suntem convingși că am schimbat mult din esență (dublarea vocalei nu este o greșeală!).

Ideea aceasta cu schimbarea de titulatură ține parcă și de un fel de superstiție sau de autoamăgire, tot așa cum, în credința populară, unui copil care se afla pe pragul morții, dacă i se schimba numele, se spunea că nu mai poate fi găsit de cea care ne urmărește pe toată traiectoria vieții. V-ați gândit vreodată ce idei, care de care mai ciudată, mai ieșită din limitele gândirii normale, pot avea oamenii? Dar că uneori tocmai aceste idei, hai să le spunem originale, par absolut normale, iar ceea ce este normal nu mai este acceptat cu niciun chip?

Așa că până să vă povestesc despre Aurora, ia să vedem ce le mai poate trece prin minte oamenilor!? O idee ar fi că... Moartea „ne urmărește”. Dar verbul acesta nu ne duce oare cu gândul la faptul că ea, Moartea... aleargă după noi?! Cu alte cuvinte, fiecare avem o „Moarte” ocupată cu urmărirea noastră! (?) Ce lipsă de orizont pe aceste „făpturi” (sau ce-or fi)! Să n-ai decât o singură preocupare!... Ori poate e numai una singură? Dar atunci cum poate face atâtea curse în același timp? Dar că moartea însăși poate să moară? Asta nu prea ne mai trece prin cap. Ia să ne gândim la „creatura” care îl aștepta pe tânărul care plecase în „lumea largă”

să caute tinerețea și viața veșnică? Nu i-a spus Moartea (proprie?) că dacă mai aștepta mult, se prăpădea ea însăși? Într-adevăr, ce i-a trecut prin minte celui care a țesut povestea?! Păcat că e trecută cu vederea de cei mai mulți cititori. Aurora se gândise odată să scrie despre această originală poveste și să-și prezinte ideile la unul dintre congresele la care era adesea invitată.

Și fiindcă a venit vorba (ce expresie... vorba slavă „vine” pe latinește!), deci pentru că tot am adus vorba (altfel de exprimare!) despre nume, când îl pronunț pe al ei, am în fața ochilor o aură. Am o imagine plină de lumină (pentru că ființa ei o degajă).

Un timp, viața ei a mers alături de a mea.

Ne trăim totuși fiecare propriul drum.

Al meu, însă, este mai puțin interesant. De aceea (și numai de aceea) vi-l aduc la cunoștință pe al ei. Sigur că mult mai ușor mi-ar veni să vorbesc despre mine. Sau... nu...?

Îi cunosc destinul destul de bine și de aceea mă încumet să i-l pun în poveste.

Aurora privește adesea înapoi la întâmplările vieții ei. Nici cu mânie, nici cu bucurie, ci mai ales cu o ciudată curiozitate de parcă ar fi fost vorba de ceva cu totul nou. Ce lăsăm în urmă credem că deja cunoaștem; când pornim la un nou drum, toate cărările ne sunt necunoscute. Noi suntem numai actori și nu ne știm rolul decât

pe măsură ce îl jucăm. Filosofie simplistă, veți spune, dar nu ați avut niciodată dorința să vă desprindeți de propria persoană și să priviți curioși și oarecum detașați la ce va urma?

Și atunci... O iau de la capăt.

Aurora Panait a fost chemată la telefon și i s-a comunicat o veste la care, cinstiți să fim, nu se așteptase. Începând cu luna următoare va putea urma un curs de specializare la... o mare universitate din New York. Evident că a rămas câteva secunde fără glas. Pentru a păstra însă adevărul, trebuie să spunem că și-a revenit foarte repede. Extrem de repede pentru o astfel de veste care însemna, fără îndoială, schimbarea vieții ei, dar toți cei care o cunosc știu bine că ea nu e genul prea ușor impresionabil. Privește mereu înainte, însă... nu prea departe. Știe bine că ceea ce trebuie să se întâmple se va întâmpla. Este, cu alte cuvinte, fatalistă? Sigur, v-aș da voie să mă întrebați. Dacă am fi față în față. Așa, nu avem altă soluție decât să vă las să o cunoașteți și să vă convingeți singuri. Și vă rog să nu treceți cu vederea pluralul implicării! De altfel, nu avem altă posibilitate pentru că am pornit împreună la drum.

Să mergem mai departe!

Așadar: și-a revenit repede și apoi a stabilit cu cel care-i comunicase neașteptata veste cele câteva detalii tehnice pe care oricine le poate presupune. De aceea nu mai are rost să vi le spun eu. A mulțumit în cele din urmă pentru

telefon (adică pentru veste) și i-a urat interlocutorului „o zi bună”. După moda americană. Doar urma să plece acolo, nu?

Sigur că nu o să vă plictisesc acum nici cu amănuntele „administrative” legate de această lungă călătorie. Și totuși, în basmele românești, (pe care, să nu uităm, Aurora intenționa să le facă o analiză specială – pentru ascultătorii străini, de vreme ce noi, românii, le cunoaștem atât de bine că nici nu ne mai gândim la ele!), în aceste basme, știm doar prea bine, plecarea este pregătită din timp, iar autorul, acel „anonim” (pe care și eu atât încercam să mi-l imaginez în copilărie, să-i pun ochi, nas și mai ales... gură, doar povestea se transmitea „din gură în gură”!), acel anonim deci, conștient sau nu, temporizează momentul.

Ce-ar fi să vă povestesc și eu ce haine de călătorie și-a pregătit, la ce încercări (psihice!) a fost supusă, pentru că despre... cal, oricum, nu poate fi vorba. Ca să plece „peste nouă țări și nouă mări” (probabil că aici era vorba mai ales de... rimă!), Aurora nu avea nevoie de un cal înaripat. Pe când voinicului din poveste, dacă tot era trimis de povestitor atât de departe, trebuia să i se inventeze și așa ceva. Știm, desigur, că plecarea, drumul sunt absolut necesare unui basm! Toți eroii pleacă undeva, se întorc apoi de undeva și întotdeauna cu izbândă. Fără această călătorie, basmul n-ar avea nici un sens. Și dacă e vorba de locuri îndepărtate, calul este de la sine înțeles. S-ar putea cerceta rolul acestuia, ideea de a-l investi cu

supremul atribut de sfătuitor și tovarăș de drum într-un mod amplu, documentat, pe bază de bibliografie. Nu e locul și nici momentul. Poate o va face Aurora. Mai bine vă spun că ceea ce o preocupa pe ea, studiind basmele, nu era nici pe departe mijlocul de transport cel mai eficient găsit de „anonimul” respectiv. Ar trebui totuși să insist ă ea este fascinată de filosofia basmelor, filosofie transmisă atât de simplu - în aparență - și ascunzând, în spatele acestei aparente simplități, o experiență de viață de a cărei vechime parcă „se sparie gândul” dacă încerci s-o imaginezi. Și vă spun asta chiar dacă o să mă acuzați acum de limbaj „de lemn”. „Lemnul” acesta suportă încă multe și pentru a-l decoji ne-ar trebui un cuțit care taie foarte bine! Îl avem?

Ceea ce o preocupă încă pe Aurora (deși n-aș vrea să credeți că este înscrisă în cine știe ce organizație feministă) se referă la cu totul altceva și anume la eterna „discriminare” care se face până și în basme. Este vorba despre discriminarea dintre... sexe. Bărbatul, în basme, în afară de frumusețea cu care îl înzestreză cel care-i dă viață, este, știți bine, de multe ori numit chiar „voinicul” și de la el, bineînțeles, numai de la el, fata cea neajutorată așteaptă salvarea. Ce-i drept, parcă din dorința de echilibru, din când în când mai apare și câte o „voinică”, dar ea... se vede obligată să trișeze și să se îmbrace în haine bărbătești ca să fie aptă de aventură. Numai așa putea face fapte „voinicești”.

Aurora nu se lasă și nu are de gând să se lase intimidată de „hainele ei de femeie”. Ea poartă tot ce-i place și tot ce-i vine bine. Și ca să fiu cinstită, îi vine bine orice. Cu un corp ca al ei, mai mult spre genul de femeie înaltă (dar fără exagerare), cu fața puțin măslinie, cu ochii ca de catifea. Da, da, ați citit bine! Chiar dacă nu mă credeți, ochii ei sunt exact ca două pete cafenii cu irizări verzui. Imaginați-vă cum arată îmbrăcată în verde! Parcă nu mai vezi altceva decât ochii. Te fascinează de-a dreptul. Lumina lor te învăluie și îți dă o senzație de căldură și de bine general. Aș putea fi întrebată: „nu ai nici un dram de invidie când e vorba de frumusețea ei?”. Nici pe departe! Am față de ea o admirație-fascinație, aparent inexplicabile. Și apoi, în măsura în care autorului i se presupune și i se permite atașarea față de personajul său, voi recunoaște că am fost din totdeauna atrasă de aura Aurorei. Eu o admir pentru că simt acea lumină pe care o degajă nu numai ochii, ci parcă toată ființa ei. Îi sunt prietenă de ceva timp, chiar dacă trăim departe una de alta. Desigur că sunt și martor, dar mult din tot ce știu și vreau să vă spun despre Aurora știu din confesiunile ei. Se pare că sunt bun ascultător, iar Aurora, după câte mi-am dat seama, are nevoie de un fel de „duhovnic”. De aceea mi-a încredințat și fragmente din jurnalul pe care-l scrie. Și nu pentru că eu, ca scriitor, aș fi în măsură să pun un verdict asupra talentului ei literar, doar are și ea experiența cuvântului scris, dar și pentru că *vrea*

șă-mi spună. E vorba aici mai ales de bucuria de a povesti, de a se povesti.

Ca femeie, Aurora este perfect conștientă cât este de admirată. Știe că atrage, că impune. Se simte de multe ori, probabil, ca un fel de regină, altfel nu mi-aș putea explica siguranța în mișcări, tonul hotărât cu care vorbește fără a ridica vreodată vocea, dar mai ales acea zvâcnire a capului, ușor dinspre umărul stâng în sus, abia vizibilă, dar atât de familiară celor care o cunosc. În acel moment totul pare hotărât în mintea ei și ea pornește înainte. Și nimeni n-ar mai putea-o opri din drum.

Dar pentru a vă face să o cunoașteți mai bine ar trebui să mă refer tot la basmele românești (deși poate părea surprinzător) și să mai spun că, din ele, Aurora a desprins o caracteristică feminină care i se potrivește perfect: *tenacitatea*.

Tânăra din basmul „Povestea porcului”, de exemplu, singura femeie care are îndrăzneala, curajul, puterea (și poate inconștiența) să plece în căutarea bărbatului iubit (pentru că, după cum știți, în toate celelalte *El* este cel care merge să o găsească și să o salveze), tocmai această tânără îi este Aurorei un fel de model de comportament. Ca și ea, Aurora descoperă că va pleca acum peste mări și țări, dar, în căutarea a ceva nou și poate, să spunem, a... propriului suflet. Speră, prin cunoaștere la o autocunoaștere. Poate că sunt cam mari vorbe! S-o fi gândit ea chiar la „autocu-

noaștere"? Prima treaptă, când te îndrepti spre locuri necunoscute, ar fi totuși cunoașterea.

Ea nu îl caută pe omul iubit pentru simplul motiv că *El* a rămas în urmă. Și în timp și în spațiu.

Dar iată că vine ziua plecării. Ocupată, ca de obicei, nu prea are răgaz să-și ia rămas bun de la toți prietenii. Și cât sunt de mulți! O conduc la aeroport părinții și frații. Aici - atenție! Familie proprie nu are. Nu este căsătorită. Sau poate a fost și nu mi-a spus... Ce știu sigur este însă că a existat un singur bărbat în viața ei. Este genul statornic, omul unei singure iubiri și de aceea sufletul său nu poate primi prea ușor pe altcineva. Mi-a spus câte ceva din povestea lor. Ceva similar cu „Romeo și Julieta”. Când și-au descoperit atracția unul față de celălalt (ce sentiment miraculos!), ei doi aveau numai cu puțin mai mult ca vârstă decât eroii shakespearieni. Alte timpuri! Și totuși... aceiași oameni! Pasiunea, ca și bucuria pasiunii sunt eterne. Sau... ar trebui să fie!

Atracția dintre cei doi ar putea trimite cu gândul la cea a eroilor literari, dar avea ceva în plus de vreme ce Aurora și Victor erau oameni în carne și oase. Ei erau, cu alte cuvinte, oamenii de lângă noi sau... chiar noi. (În literatură îți poți „încărca” eroii cu tot ce vrei. Te poți chiar proiecta pe tine însuți în ei, scriitor sau cititor, oricine ai fi! Le poți făuri calități sau defecte, sentimente nobile sau, de ce nu, înjositoare. Îi poți face să se iubească sau să se urască, să trăiască sau să moară, chiar. Ești stăpân! Dispui de viața lor. Dar cu oa-

menii reali? Aici e altă poveste. N-ai decât să te supui tu, ca povestitor dornic să vorbești despre ei, modului și dorinței lor de a trăi).

Ca oameni (deci, atenție! nu ca personaje), Aurora („Aura”) și Victor se iubeau cu acea beatitudine pe care ți-o dă tinerețea. De fapt greșesc. Ar trebui să spun că se iubeau cu acea beatitudine pe care ți-o dă... dragostea. Dacă nu ați trăit-o nici nu are rost să v-o descriu eu. Tot nu m-ați crede. Sau n-ați înțelege. Iar dacă o cunoașteți pe propria piele (din nou folosesc o expresie comună care nu se potrivește cu sferile înalte în care vreau să vă aduc), dacă o cunoașteți voi înșivă, ce sens ar mai avea să o explic? Poate numai ca să amintesc că suntem oameni și dintre toate sentimentele omenești nu cred să fi primit de la Dumnezeu ceva mai sublim decât puterea noastră de a iubi. (Acum, cred că se observă că sunt și eu puțin contaminată de avântul și pasiunea ei.)

Și atunci ce rost ar mai avea să ne întrebăm despre vârsta personajelor? „Indiferent de aceasta, vibrațiile sufletului, intraductibile în cuvinte îți dau un fel de plutire, de zbor deasupra a tot și a toate. Cu dragostea se întâmplă ceva care seamănă cu moartea. Acum ești viu și imediat nu mai ești cu sufletul pe pământ. Acum nu ești îndrăgostit, iar în momentul următor ești cu sufletul în rai”. Așa vorbește Aurora de câte ori își amintește de perioada aceea a vieții ei. Și de ce n-am crede-o? Nu e nimic spectaculos aici de vreme ce aproape toate ființele omenești au trecut, mai